

Open Monumentendag Gemeente Oldambt

– Duurzaam duurt het langst –

10 september 2022

Ga je samen met ons op zoek naar de rijkdom aan oude Oldambtster kerken, molens en boerderijen? Vrijwilligers zetten vandaag de deuren van 'hun' monument wijd voor je open en vertellen graag de verhalen.

Het thema is dit jaar 'Duurzaam duurt het langst'. Monumenten zijn alleen al vanwege hun leeftijd duurzaam. Bovendien worden ze vaak gerestaureerd met oude technieken en eerder gebruikte materialen. Ook wordt gekeken hoe ze met de kennis en technieken van nu het best bewaard kunnen blijven.

'Snuuster' door onze monumenten en activiteiten. Je komt dan ongetwijfeld iets van je gading tegen!

Wegwijs op Open Monumentendag

In deze brochure vind je korte informatie over de deelnemende Oldambtster monumenten en speciaal voor deze dag georganiseerde activiteiten. Uitgebreidere informatie over de monumenten hebben we voor je op de landelijke website van Open Monumentendag gezet: www.openmonumentendag.nl. Hier vind je ook eventuele veranderingen in het programma.

Ben je benieuwd welke monumenten deelnemen? Kijk voor een overzicht op de volgende pagina.

Er is een losse plattegrond bijgevoegd. De nummers daarop komen overeen met de bij de monumenten vermelde nummers.

Waar begint je ontdekkingstocht?

Beerta	Hervormde Kerk
Finsterwolde	Protestantse Kerk en Toren
Ganzedijk	Udema's molen
Midwolda	Boerderij Hermans Dijkstra Activiteit: <i>Boerenerffestival</i> Dorpskerk Ennemaborg
Nieuw Beerta	Waterstaatskerk
Nieuw Scheemda	Hervormde Kerk Extra: <i>Fototentoonstelling over herstel kerk, toren en klok</i> Westerse molen / Zeldenrust
Nieuwolda	Boerderij Hoogheem Activiteit: <i>Fotograaf met 19^e-eeuwse camera, demonstratie vlegeldorsen, fototentoonstelling 'Schierste plaatje'</i> Protestantse Kerk Extra: <i>Fototentoonstelling 'Dit is mien laand'</i>
Oostwold	Protestantse Kerk
Scheemda	Hervormde Kerk en Toren Activiteit: <i>Laat het Meijer-orgel klinken! (ochtend: zelf bespelen / middag: concert)</i> Extra: <i>Film over het gieten van torenklokken</i>
Westerlee	Activiteit: <i>Beleef het Oldambtster polderlandschap (Stichting Landschap Oldambt)</i>
Winschoten	Marktplaatskerk Molen Berg Molen Dijkstra Molen Edens / De Volharding Stadhuis Toren d'Olle Witte Extra: <i>Carillonconcert door stadsbeiaardier</i> Voormalig rabbinaatshuis

Beerta

1. Hervormde Kerk – Hoofdstraat 263

Za 10:00-16:00

De Bartholomeuskerk van Beerta (1506) is door de Beertster bevolking in verband met de oprukkende Dollard op hoger gelegen grond gebouwd. Na instorting van de hoge gewelven in 1783 is een schilddak aangebracht. De vrijstaande toren is uit 1806.

Ontdekken: renaissance preekstoelkuip (1625), groot Van Oeckelenorgel (1862), beeldhouwde grafzerken (18^e eeuw).

Finsterwolde

2. Protestantse Kerk en vrijstaande toren – C.G. Wiegersweg 1

Za 10:00-16:00

De Stefanuskerk (ca. 1275) heeft door de eeuwen meerdere ingrijpende verbouwingen ondergaan. De voorgevel is in 1852 herbouwd in neoklassieke stijl.

Ontdekken: preekstoel in Lodewijk XVI-stijl (1806), herenbank met wapens van familie Heddema (1813), ouderlingenbanken (1817), orgel van H.H. Freytag (1808), 17^e- en 18^e-eeuwse grafzerken.

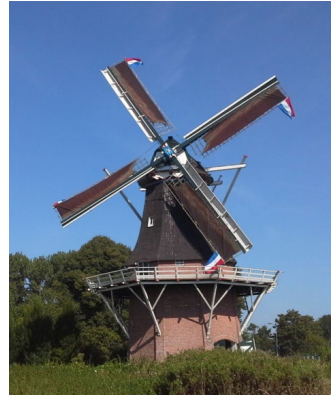
Ganzedijk

3. Udema's molen – Ganzedijk 71

Za 10:00-17:00

Deze gecombineerde koren- en pelmolen (1868) staat aan de westzijde van het Zijldiep. De molen is vernoemd naar de laatste eigenaar, W. Udema (molenaar van 1946 tot 1961).

Ontdekken: sluitsteen 'A.J.L.N. 1868' boven de ingang, twee koppels maalstenen, twee pelstenen en een hamermolen (snel draaiende messen voor het malen van veevoer).

Midwolda

4. Boerderij Hermans Dijkstra – Reinst Abdenaweg 1

Za 10:00-16:30

Het rijkversierde voorhuis en de Engelse slingertuin (1858) zijn een fraai voorbeeld van de ontwikkeling van de Oldambtster boerderij in de periode 1850-1940. Sinds 2002 is de boerderij een museumboerderij; achter de gevel in Chaletstijl ga je terug in de tijd naar ca. 1900.

Ontdekken: fraai historisch interieur met o.a. Art-Nouveau-motieven en versieringen, voorraadkelders, schuurgedeelte met o.a. keuken, karnhuis, koegang en oude landbouwwerktuigen.

Activiteit – Boerenerffestival: Levende geschiedenis met o.a. historische kleding, demonstraties, streekmarkt en kinderactiviteiten.

**5. Dorpskerk – Hoofdweg 168
Za 10:00-16:00**

Deze zaalkerk (1738) werd gebouwd in opdracht van Johan Hora, eigenaar van de plaatselijke Ennemaborg. De kerk heeft spitsboogvensters in gotische stijl en een zadeldak met vier pinakels.

Ontdekken: preekstoel in Louis XIV-stijl, herenbanken met wapens van Johan Hora en Catharina Wolters, Hinsz-orgel (1772).

**6. Ennemaborg – Hoofdweg 100
Za & Zo 14:00-17:00**

Deze 18^e-eeuwse borg is ontstaan na uitgebreide verbouwing van het 14^e-eeuwse steenhuis. De borg is eigendom van Stichting Het Groninger Landschap en wordt bewoond door kunstschilderes Maya Wildevuur. Je vindt er haar galerie en atelier.

Ontdekken: voormalig koetshuis met bezoekerscentrum Stichting Het Groninger Landschap, landgoed met park en natuurbos.

Nieuw Beerta

7. Waterstaatskerk – Hoofdweg 18

Za 10:00-16:00

De neoclassicistische zaalkerk van Nieuw Beerta (1856) werd gebouwd onder toezicht van ingenieurs van Waterstaat.

Ontdekken: Hardorff-orgel (1857), gedenksteen ter nagedachtenis aan dominee Bastiaan Jan Ader (in 1944 gefusilleerd in verband met hulp aan onderduikers).

Nieuw Scheemda

8. Hervormde Kerk – Hamrikkerweg 27

Za 09:00-18:00

Deze zaalkerk werd in 1661 gebouwd en draagt op het hoge schilddak een zeskantige dakruiter waarin een klok van F. Hemony hangt. In 1906 kreeg de kerk een nieuwe voorgevel voorzien van een dak-erker met wijzerplaat. Daarbij is de stichtingssteen uit 1661 boven de ingang herplaatst.

Ontdekken: preekstoelkuip (17^e eeuw), het zweepje van de hondenslager, het kleinste Arp-Schnitgerorgel ter wereld (1695).

Extra – Fototentoonstelling over herstel kerk, toren en klok.

9. Westerse Molen / Zeldenrust – Hamrikkerweg 18

Za 13:00-16:00

Poldermolen Zeldenrust, tegenwoordig De Westerse molen genoemd, werd in 1862 gebouwd. Oorspronkelijk bemaalde deze molen het waterschap Westerse Molenpolder (660 ha). De molen is sinds eind 19^e eeuw hulpgemaal.

Ontdekken: mooie ligging in het landschap, grote en kleine vijzel.

Nieuwolda

10. Boerderij Hoogheem – Langeweg 2

Za & Zo 11:00-16:00

Dit is de enige nog in oorspronkelijke vorm verkerende boerderij van het oudste Oldambtster type (1771). Tijdens de gloriejaren van de ‘graanrepubliek’, lieten de eigenaren ernaast een nieuw groot huis met slingertuin aanleggen (Villa Hoogheem, 1881).

Ontdekken: opkamer met plafonds en bedsteewanden met geschilderde ornamenten (late 18^e eeuw), kapschuur (1900) met collectie oude landbouwmachines en gereedschap.

Activiteit – Fotograaf met 19^e-eeuwse camera (za), demonstratie vlegeldorsen (zo), fototentoonstelling ‘Schierste Plootje’ (Carmen Rademaker), korte films van o.a. Stichting Landschap Oldambt & Boerderijfonds.

11. Protestantse Kerk – P.G. Cremerstraat 14

Za 10:00-16:00

De Hervormde kerk van Nieuwolda werd in het jaar 1718, een jaar na de Kerstvloed van 1717, voltooid. De nalatenschap van de plaatselijke kruidenier Timon Harmens (ruim 4000 gulden) was voldoende om een mooie zaalkerk te bouwen.

Ontdekken: preekstoel (1718), orgel in rococostijl van J.F. Wenthin (1785), grafzerken in koorvloer.

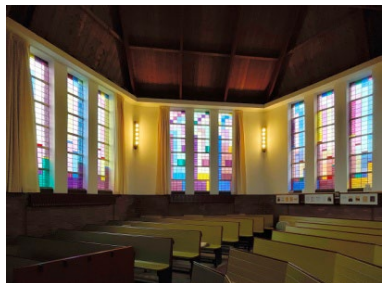
Extra – Fototentoonstelling ‘Dit is mien laand’ (Margreet Lindenberg): beeldverslag van het ploegen van de kleigrond tot en met de oogst.

Oostwold

12. Protestantse Kerk – Goldhoorn 8

Za 10:00-16:00

De Protestantse kerk van Oostwold (1930) is gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School, naar het ontwerp van de Groninger architecten Van Wijk en Broos. In 2012-2013 is de kerk geheel gerestaureerd en zijn de oorspronkelijke kleuren teruggebracht.

Ontdekken: nagenoeg origineel interieur, waaivormig bankenplan, houten dak-beschoot, glas-in-lood ramen.

Scheemda

13. Hervormde Kerk en Toren – Torenstraat 2

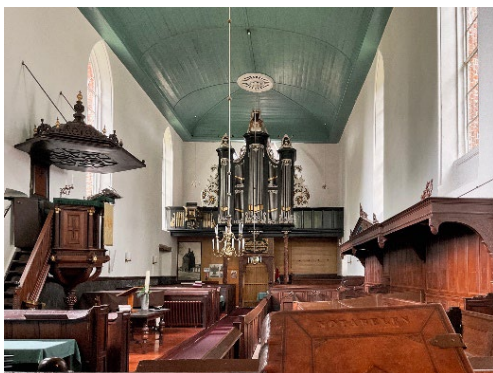
Za 10:00-17:00

De laatgotische zaalkerk (1515) heeft aan het eind van de 19^e eeuw een uitgebreide romantische restauratie ondergaan, o.a. met een groot neogotisch venster boven de hoofdingang en daaronder het beeld van een bijbellezende vrouw. De vrijstaande toren (1570) heeft een classisistisch poortje uit de late 18^e eeuw. Bij de romantische restauratie zijn trapgevels en een opengewerkte torenspits toegevoegd.

Ontdekken: blauwgroen houten tongewelf, preekstoel met vergulde 'groenmannen' (1634), neobarok orgel van Roelf Meijer (1874).

Activiteit – Laat het Meijer-orgel klinken! Ochtend: zelf spelen op het orgel voor jongeren met ervaring 'op de toetsen. Middag (vanaf 15:00 uur): concert door organisten.

Extra – Filmvertoning in de toren over het gieten van een torenklok bij de firma Van Bergen te Heiligerlee.

Westerlee

- 14. Activiteit – Beleef het Oldambtster polderlandschap (Stichting Landschap Oldambt i.s.m. stichting Geendraagvlak) – 1^e Garstelaan 4
Za 10:00-16:00**

Het Oldambtster polderlandschap wordt in de schijnwerpers gezet met informatie (over het gebied, de archeologie en de dierlijke bewoners) en theater/muziek.

Winschoten

- 15. Marktpleinkerk – Marktplein 1
Za 10:00-16:00**

De Grote Kerk of Marktpleinkerk (ca. 1275) is een romanogotische kerk. Waarschijnlijk is de van oorsprong katholieke kerk gebouwd met hulp van de cisterciënzer monniken van de abdij Corvey aan de Weser. Sinds de Reformatie (1594) is het een protestantse kerk.

Ontdekken: portaal met poortdoorgang in rococostijl (1772), preekstoel (1745) uit de kerk van Oterdum, 18^e-eeuwse grafstenen, hoge glas-inloodramen (1947-1972) van Femina Schilt-Geesink, orgel van C.G.F. Witte (1868), schilderijen met bijbelse voorstellingen van de Groninger De Ploeg-schilder Jannes de Vries.

16. Molen Berg – Grintweg 61

Za 10:00-16:00

Molen Berg (1854) is een koren- en pelmolen. Vanaf eind 19^e eeuw heeft de molen ook dienstgedaan als houtskoolbranderij en briketten-fabriek, en werd er eikenschors gemalen voor de leerlooierijen in Winschoten.

Ontdekken: wieken met kleppen, Engels kruiwerk (ijzer), drie koppels maalstenen, twee pelstenen.

17. Molen Dijkstra – Nassaustraat 63

Za 10:00-16:00

Molen Dijkstra (1862) is ingericht als koren- en pelmolen. Het was tot 2007 de grootste en hoogste molen van Winschoten. Het is tevens de ‘steenrijkste’ molen van Nederland. Naast de molen staat de voormalige molenaars-woning.

Ontdekken: vier koppels maal- en twee pelstenen, goed bewaard gebleven pellerij, historische werkplaats van een molenmaker.

18. Molen Edens / De Volharding – Nassaustraat 14

Za 10:00-16:00

Molen Edens (1763) is de oudste, nog bestaande molen in de provincie. De oorspronkelijke pelmolen is tegenwoordig ingericht als korenmolen. Hij is twee keer verhoogd (1870 en 2007). Naast de molen staat de woning van de eerste eigenaar (1774).

Ontdekken: gevel- en sluitstenen die herinneren aan de geschiedenis van de molen, twee koppels kunststenen.

19. Stadhuis – Langestraat 11

Za 10:00-16:00

Het beeldbepalend stadhuis (1896) is ontworpen door gemeente-architect K. de Grooth met neorenaissance en neogotische elementen. Het stadhuis beschikt niet alleen aan de buitenkant, maar ook van binnen over rijke, goed bewaard gebleven details. Het interieur is een aantal jaren geleden in

oude luister hersteld. Je wordt rondgeleid door de kamers van burgemeester en wethouders en de oude raadszaal.

Ontdekken: in de hal: tegeltableau van de firma Rozenburg uit Den Haag (1895) en het gemeentewapen met St. Vitus, in de burgermeesterskamer: mythologisch schilderij van Jan van Ossenbeeck (1670) en in de raadszaal: beschilderd balkenplafond ondersteund door de acht deugden van Haagse hofschilder A.H. Trautwein.

20. Toren d'Olle Witte – Torenstraat 10 **Za 14:00-17:00**

D'Olle Witte (vermoedelijk 15^e eeuw) is de vrijstaande klokkentoren van de Marktpleinkerk. Hij is uit stenen van roodbakende Groninger klei opgetrokken en in fasen verhoogd tot 41 meter. De naam verwijst naar de witte bepleistering die hij van 1856 tot 1931 had.

De toren stond op een strategische plek, waar de handelsweg van de stad Groningen naar het Duitse Münster lag en het riviertje de Rensel stroomde. In de geschiedenis is verscheidene keren gestreden om het bezit van de toren.

Ontdekken: kanonskogels uit de Tachtigjarige Oorlog, middeleeuwse gevangencellen, torenklokken en carillon, uitzicht over Winschoten en omgeving.

Extra – Carillonconcert door stadsbeiaardier Vincent Hensen (15:00-16:00 uur)

21. Voormalig rabbinaatshuis - Bosstraat 22 **Za 10:00-16:00**

Het rabbinaatshuis (1900) staat naast de voormalige syngagoge en herinnert aan de relatief grote Joodse gemeenschap die Winschoten heeft gehad.

Ontdekken: gevel in Moorse trant met fraaie vensters en donkerbruin geglazuurde kopjes, mikwe (ritueel reinigingsbad).

Open Monumentendag Gemeente Oldambt 2022

De organisatie van Open Monumentendag Oldambt is alleen mogelijk door de inzet van vele betrokken vrijwilligers. Help ons deze dag nog aantrekkelijker te maken en doe bij één van de monumenten mee aan onze bezoekersenquête.

Wil je op de hoogte blijven van onze activiteiten en verhalen over het Oldambtster erfgoed? Abonneer je op de digitale nieuwsbrief via onze website: www.chcoldambt.nl. Of steun ons als donateur of vrijwilliger.

CULTUURHISTORISCH CENTRUM

OLDAMBT

Samen laten we erfgoed spreken

Financiële ondersteuning:

